

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΙΕΡΙΣΣΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ
ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

«Τὰς μυστικὰς σήμερον τοῦ Πνεύματος σάλπιγγας, τοὺς Θεοφόρους Πατέρας ἀνευφημήσωμεν· τοὺς μελωδήσαντας ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, μέλος ἐναρμόνιον θεολογίας...» (Δοξαστικὸν Κεκραγαρίων Μ. Ἑσπερινοῦ Τριῶν Ἱεραρχῶν).

**Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,
Σεπτῆ τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,
Ἅγιοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,
Φέρελπις καὶ πολλά ὑποσχομένη εἰς τό Γένος μαθητιῶσα Νεολαία,
μετά τῶν ἐλλογιμωτάτων Διδασκάλων ὑμῶν,
Εὐλογημένε Λαέ τοῦ Θεοῦ,**

Ἐορτάζει καὶ πανηγυρίζει σήμερον ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην τῶν τριῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Μεγάλων Ἱεραρχῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Διδασκάλων Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, προστατῶν τῆς Παιδείας τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ παμφαῶν φωστήρων τῆς Οἰκουμένης. Καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ὑψίστην εὐλογίαν, ταύτην τὴν πανήγυριν νὰ ἀπολαμβάνωμεν ἐν ταῖς πατρικαῖς ἀγκάλαις τοῦ σεμνομεγαλοπρεποῦς καὶ ἀειφεγγοῦς Φαναρίου, τοῦ σεπτοῦ κέντρου τῆς ἀπανταχοῦ Ὁρθοδοξίας, κατενώπιον τιμίων Ἱερῶν Λειψάνων ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας Μαρτύρων, Διδασκάλων καὶ Ὁμολογητῶν τεθησαυρισμένων ἐν τῷ ἱστορικῷ τούτῳ παλλαδίῳ τῆς Ρωμηοσύνης καὶ δὴ ἔμπροσθεν τοῦ ἱλαροῦ προσώπου τῆς Σεπτῆς Κορυφῆς τῆς ἀνά τὴν Ὑφήλιον Ὁρθοδοξίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου καὶ Δεσπότη κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, πλαισιουμένου ὑπὸ Συνοδικῶν ἁγίων Ἀρχιερέων τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἁγίων Κληρικῶν, τῶν τὰ πρῶτα φερόντων, μαθητιώσης Νεολαίας μετὰ τῶν Διδασκάλων αὐτῆς καὶ Λαοῦ τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων. Ἦλθομεν ἐδῶ, Παναγιώτατε, τῇ Ὑμετέρα πατρικῇ παροτρύνσει διὰ νὰ ἀπευθύνωμεν λόγον ἀγαθόν ἐπὶ τῇ σημερινῇ ὑψηλῇ ἑορτῇ. Εὐλογημένον Δέσποτα! Μεγάλῃ ἢ τιμῇ καὶ ἢ εὐθύνῃ, τό δέ εὐχαριστῶ ἀνεξίτηλον διὰ βίου. Ἄλλ' ὁ νοῦς μου περὶ τὰ Εὐαγγελικά Κείμενα πλανώμενος, ἵσταται πρό τῶν λόγων τοῦ Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὅτε ὁ Κύριος ἐζήτει “ὑπ’ αὐτοῦ βαπτισθῆναι”, κατὰ τὰς Γραφάς: «Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι καὶ Σὺ ἔρχῃ πρός με;» (Ματθ. δ' 14), εἶπεν ὁ Ἰωάννης. Προσαρμόζομεν ἐπ' ὀλίγον τό

νόημα τοῦ ἱεροῦ κειμένου εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς σήμερον, λέγοντες πρὸς Ὑμᾶς: «Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑφ’ Ὑμῶν διδασθῆναι καὶ φωτισθῆναι καὶ Ὑμεῖς ἔρχεσθε πρὸς με, Δέσποτα;». Ὑπακούω ὁμως εἰς τὴν σεπτὴν ἐντολὴν καὶ διὰ τοὺς Ἁγίους Τρεῖς Ἱεράρχας τολμῶ ὁ μικρὸς ἐγὼ τὸν λόγον νὰ πλέξω, πάλιν καὶ πολλάκις εὐχαριστῶν διὰ τὴν ἀπροσμέτρητον καὶ ἀπρόσμενον τιμὴν.

Παναγιώτατε, οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον δέν ἔχομεν συνειδητοποιήσει τὴν προσφορὰν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν καὶ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τῶν Τριῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Ἱεράν Σύναξιν τῶν ὁποίων ἐορτάζομεν. Δέν ἔχομεν ἀντιληφθῆ τὴν διαχρονικὴν ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν ἤσκησαν τὸ ἔργον, ἡ ἀγιοζωὴ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Μ. Βασιλείου (330-379), τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου (328-390) καὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (344/54-407) εἰς τὸν Ἕλληνα Ὁρθόδοξον, εἰς τὸν Εὐρωπαῖον Χριστιανόν καὶ ἰδίως εἰς τὸν λεγόμενον Δυτικόν Κόσμον καὶ Πολιτισμόν.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ὑπῆρξαν τὰ σκευὴ ἐκεῖνα τῆς ἀγιοπνευματικῆς ἐκλογῆς, οἱ “ἐγκύμονες Πνεύματος Ἁγίου” κατὰ τὸν ὅσιον Νικήταν Στηθάτον, τὰ μυρίπνοα ἄνθη τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα συνέβαλον μοναδικῶς καὶ καιρίως, πρῶτον εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ σύζευξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς Ὁρθοδοξίας δηλονότι καὶ τοῦ Ἕλληνος λόγου, καὶ δεύτερον εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ διαφύλαξιν Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ, φέροντος ἐγγενῶς οἰκουμενικὰς διαστάσεις καὶ προοπτικὴν.

Ἡ ἐορτὴ τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν ἔχει διττὴν σημασίαν. Οὗτοι ὑπῆρξαν ἐφ’ ἐνός μὲν οἱ πρωτοπόροι θεμελιωταί τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως καὶ θεολογίας μέ μιαν οἰκουμενικὴν προοπτικὴν ὡς πρὸς τὴν ἱστορικὴν παρουσίαν της, συνδέσαντες τὴν πίστιν καὶ τὴν θεολογίαν μέ τὸν πολιτισμόν, τὴν παιδείαν καὶ τὸ καθημερινόν πνευματικόν βίωμα τῶν πιστῶν, ἀφ’ ἐτέρου δέ οἱ συνδέσαντες τὸ ὄνομά των μέ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν, τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς γνώσεως, ὄχι ἀσφαλῶς ὑπὸ κοσμικὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ ὑπὸ μιαν προοπτικὴν ἀναζητήσεως τῆς ἀληθείας καὶ διὰ μέσου τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ νοός του, τῶν αἰσθήσεών του καὶ τῶν ἐμπειριῶν του ἐντός τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Αἱ τρεῖς γιγάντιοι αὐταὶ προσωπικότητες ὑπῆρξαν ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι μετὰ σοφίας, συνέσεως καὶ παρρησίας ὄρθωσαν ἑλληνοχριστιανικόν πολιτισμόν, νεώτερον Παρθενῶνα, αὐταὶ αἱ ὁποῖαι ὠκοδόμησαν τὸ δίπολον Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας, ὡς τοῦτο ἐβιῶθη εἰς τὸ γεραρόν Βυζάντιον καὶ ἀνεβιῶθη εἰς τὸν Νέον Ἑλληνισμόν. Οὕτω κατωρθώθη, ὥστε Ἑλληνισμός καὶ Ὁρθοδοξία, κατὰ τὸ γνήσιον περιεχόμενόν των, νὰ ἀποτελοῦν τοὺς δύο πόλους πέριξ τῶν ὁποίων ἐστρέφοντο καὶ στρέφονται ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία, οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ ἀνά τὴν

ύφήλιον Ἑλληνισμός. Νομίζομεν ταπεινῶς ὅτι δυνάμεθα νά ὀμιλῶμεν δι' ἕναν μυστικόν γάμον μεταξύ τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανισμοῦ καί τοῦ οἰκουμενικοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, δι' ἕνα μυστικόν ἀρραβῶνα τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας καί τῆς θείας ἀποκαλύψεως, τῶν δοκούντων στύλους εἶναι τῆς οἰκουμενικῆς διαχρονικῆς Ἑλληνορθοδόξου Παιδείας μας, ἡ ὁποία ζῆ καί ἀνθοφορεῖ καί καρποφορεῖ ἐπί δύο χιλιάδας ἔτη καί τήν ὁποίαν ὀφείλομεν νά διαφυλάξωμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ καί ὡς ἱεράν παρακαταθήκην, μεταλαμπαδεύοντες αὐτήν εἰς τάς ἐπερχομένας γενεάς.

Ἄλλ' ἄς ἐπιχειρήσωμεν νά χωρήσωμεν εἰς σύντομον ἀναφοράν, τόσον ἐπί τοῦ μεγάλου θέματος τῆς συνταντήσεως, συνθέσεως καί συζεύξεως Ἑλληνισμοῦ καί Χριστιανισμοῦ, ὅσον καί ἐπί τοῦ ἐπίσης μεγάλου κεφαλαίου τῆς θέσεως καί συνεισφορᾶς τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τήν παγκόσμιον Παιδείαν.

Καί πρῶτον ἡ συνάντησις Ἑλληνισμοῦ καί Χριστιανισμοῦ.

Ὀφείλομεν ἀρχικῶς νά εἴπωμεν, ὡς ὁ Krumbacher μᾶς διαβεβαιοῖ, ὅτι κατά τόν 11^{ον} αἰῶνα ὁ Ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων Ἰωάννης ὁ Μαυρόπουλος προέτεινε καί καθιερώθη ἔκτοτε ὁ κοινός ἑορτασμός τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, διά νά λήξουν πλέον αἱ ἀναφεῖσαι εἰς τό Βυζάντιον φιλολογικοθεολογικά ἔριδες, διά τό τίς ἐκ τῶν Τριῶν Πατέρων ὑπερεῖχεν τῶν ἐτέρων καί νά ἀποδοθῆ καί εἰς τούς τρεῖς ἀπό κοινοῦ ἡ δικαία ἀναγνώρισις καί τιμή ὡς προστατῶν τῶν γραμμάτων καί τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Ἐν ἔτει 1842 γνωρίζομεν ἐπίσης ὅτι ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, προσεγγίζουσα καί τιμῶσα τό πολύπλευρον ἔργον τῶν μεγάλων τούτων Ἱεραρχῶν καί τήν διά τῶν ἀκαμάτων κόπων των ἐπιτευχθεῖσαν σύνθεσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος μετά τῆς χριστιανικῆς ἀποκαλύψεως καί ἐπιθυμοῦσα διακαῶς τήν προβολήν ταύτης τῆς συνθέσεως εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ Νεοελληνικοῦ Ἔθνους, καθιέρωσεν τόν συνεορτασμόν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν μέ τήν ἑορτήν τῶν Γραμμάτων καί τῆς Παιδείας, διακηρύσσουσα οὕτω τόν ἄρρηκτον δεσμόν Ἑλληνικοῦ Πνεύματος καί Χριστιανικῆς πίστεως καί ἐμπειρίας.

Ἄλλ' ὅμως διά νά φθάσωμεν εἰς τό σημεῖον τοῦτο ἀπητήθη κόπος πολύς. Ἔως καί τόν 3^{ον} μ.Χ. αἰῶνα Χριστιανισμός καί Ἑλληνισμός ἦσαν ἔννοια ἀντιφατικά καί ἀσυμβίβαστοι. Κατ' ἐκείνην τήν ἐποχήν, “Ἑλλην” διά τούς Χριστιανούς ἐσήμαινεν “εἰδωλολάτρης” καί “ἔθνικός”. Κατ' ἀναλογίαν οἱ ἔθνικοί εἰδωλολάτραι Ἕλληνες, ὑπερήφανοι διά τόν πολιτισμόν καί τάς γνώσεις των, ἐθεώρουν περιφρονητικῶς τούς πρωτοεμφανιζομένους τότε Χριστιανούς, ἀφοσιωμένους εἰς ἕνα ἄγνωστον εἰς αὐτούς Θεόν καί εἰς τά διδάγματα μιᾶς ἀγνώστου διδασκαλίας, τήν ὁποίαν ἐχαρακτήριζον ὡς Εὐαγγέλιον Χριστοῦ.

Οὕτως οἱ Ἕλληνες ἐχαρακτήριζον αὐτούς συλλήβδην **βάρβαρους** (ὡς μὴ μετέχοντας τῆς ἐλληνικῆς παιδείας) καὶ ἀνοήτους (**μωρούς**). Τοῦτο μαρτυρεῖται εἰς τὰ ἱερά κείμενα τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου καὶ ἰδίως εἰς τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν του. Ὅ,τι θεωρεῖται σοφία διὰ τὸν Ἕλληνα, θεωρεῖται μωρία διὰ τοὺς Χριστιανούς· «Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρά τῷ Θεῷ ἐστίν» (Κορ. Α΄ γ΄ 19), θά κηρύξη ὁ Παῦλος.

Ὁ ὀρθὸς λόγος, κατάκτησις τοῦ Ἕλληνος, κατόπιν ἐντροφήσεώς του εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν φιλοσοφικὸν στοχασμὸν, δέν συνεβιβάζετο πρὸς τὸν θεῖον λόγον καὶ τὴν “χάριτι Θεοῦ” ἀποκάλυψιν τῆς μόνης γνώσεως καὶ ἀληθείας διὰ τὸν Χριστιανόν, τῆς κατὰ Θεὸν γνώσεως. Τό ὑψιστον ἐφετόν τοῦ Ἕλληνος, “**τό κατὰ κόσμον ζῆν**” συνεκρούετο ὀλοσχερῶς μετὰ τοῦ “**κατὰ Θεὸν ζῆν**” τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τό κάλλος τῆς φύσεως, ἡ ὠραιότης τοῦ σώματος, ἡ ἀνδρεία, ἡ ἐλευθερία, αἱ ἀξίαι τῆς ζωῆς καὶ τῆς Ἱστορίας, ἡ γνῶσις καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ καλλιέργεια τῶν τεχνῶν, ἡ ἐνεργὸς ἐνασχόλησις μέ τὰ κοινά, λαμπρά γνωρίσματα τοῦ Ἕλληνος, δέν εἶχον ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν ἀγωνίαν τοῦ Χριστιανοῦ νά καταντήσῃ εἰς τὴν θέωσιν διὰ τῆς μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς μετοχῆς εἰς τὴν ἀγιοτριαδικὴν ζωὴν καὶ τελειότητα διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὴν “**Δικαιοσύνην**” τοῦ Θεοῦ. Δύο διάφοροι κόσμοι ὀρθοῦντο καὶ συνεκρούοντο, ὥστε τό χάσμα μεταξύ των ἐδείκνυτο ἀγεφύρωτον.

Κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν ἔλαβεν χώραν ἡ εὐεργετικὴ παρέμβασις τῶν ἁγίων Μεγάλων Ἱεραρχῶν. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι οἱ λαμπροὶ οὗτοι σκαπανεῖς τοῦ πνεύματος ἐπέλεξαν καὶ διηκόνησαν τὴν ὁδὸν τῆς συναντήσεως καὶ συνθέσεως Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, ἀκολουθήσαντες μετὰ συνεπειᾶς τὰς ἐπιλογὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου - ἐμφανισθεῖσας ἔστω καὶ εἰς ἀρχικόν στάδιον – τῶν πρώτων **Ἀπολογητῶν** τῆς πίστεώς μας, ἐν οἷς σπουδαιότερος **Ἰουστίνος** ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς, τῶν **Ἀποστολικῶν Πατέρων** μέ πρωτοκορορυφαίους τὸν **Κλήμεντα Ρώμης** καὶ τὸν **Ἰγνάτιον Ἀντιοχείας** καὶ τοῦ μεγάλου πατρός τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ Β΄ αἰῶνος **Εἰρηναίου**, ἐπισκόπου Λουγδούνων τῆς Γαλατίας, ὡς μᾶς πληροφορεῖ ὁ Μητροπολίτης Γέρων Περγάμου Ἰωάννης. Τό «οὐκ ἐνὶ Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος», τό ὁποῖον διεκήρυξεν ὁ Παῦλος, μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Περγάμου, δέν ἦτο εὐκόλον νά γίνῃ ἱστορικὴ πραγματικότης. Ἐσήμαινεν μίαν βαθυτάτην ἀλλαγὴν εἰς τὴν ἱστορίαν, τῆς ὁποίας δημιουργοὶ ἦσαν οἱ Ἕλληνες Πατέρες. Ἡ δημιουργικὴ συνάντησις Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ εἰς τὰ πρόσωπα τῶν πρώτων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἔκρινεν οὕτω ὀριστικῶς καὶ εὐεργετικῶς τὴν πορείαν ὄχι μόνον τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας.

Πῶς ὅμως οἱ τρεῖς Μεγάλοι Πατέρες ὠκοδόμησαν καί συνέβαλον ὀριστικῶς εἰς τήν σύνθεσιν ταύτην;

Καί οἱ Τρεῖς Οἰκουμενικοί Διδάσκαλοι ἦσαν κάτοχοι ὄχι μόνον τῆς σωζούσης ἀληθείας καί θεολογίας, ἀλλά καί βαθύτατοι γινῶσται τῆς ἐλληνικῆς παιδείας. Ὁ Μ. Βασίλειος υἱός διδασκάλου τῶν Ἑλληνικῶν, σπουδάζει παρά τούς πόδας τοῦ μεγάλου Ἑλληνοῦς Ρήτορος Λιβανίου (314-392), ὅπως καί ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἐπί τέσσαρα ἔτη μαθητεύει εἰς τήν Φιλοσοφικήν Σχολήν Ἀθηνῶν καί διδάσκειται ρητορικῆν, φιλοσοφίαν, γραμματικῆν, διαλεκτικῆν, ἀστρονομίαν, γεωμετρίαν καί ἰατρικῆν. Συμφοιτητής του εἰς τήν Φιλοσοφικήν Σχολήν καί ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, μετά τοῦ ὁποίου συνδέεται μέ στενοτάτην φιλίαν. Διδάσκαλοί των ὁ Ἰμέριος καί ὁ Προαιρέσιος. Ἡ πρόοδός των ἦτο τόσον ἀλματώδης, ὥστε γίνονται δέκται προτάσεως νά παραμείνουν καί νά διδάξουν εἰς Ἀθήνας. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος μαθητεύει πλησίον τοῦ φιλοσόφου Ἀνδραγαθίου καί κυρίως διδάσκαλόν του ἔχει τόν φημισμένον ρήτορα Λιβάνιον, ὡς καί ὁ Μ. Βασίλειος. Ὁ ἱερός Πατήρ φοιτᾷ εἰς τήν Θεολογικήν Σχολήν τῆς γενετείρας του Ἀντιοχείας, πλησίον τῶν Καρτερίου καί Διοδώρου. Μέτοχοι τοιοῦτου κάλλους καί ὕψους σοφίας καί ρητορικῆς δεινότητος, τολμοῦν συντόμως νά χωρήσουν εἰς τήν ἀσκητικῆν ζωὴν καί νά ἀφιερωθοῦν ὀλοκληρωτικῶς εἰς τόν Λόγον τοῦ Θεοῦ καί τήν Ὁρθόδοξον πίστιν καί διδασκαλίαν.

Δέν ἀπορρίπτουν τόν “ἔλληνα λόγον”, τάς ἐλληνικάς των σπουδάς, ἀλλά ἀγωνίζονται καί ἐπιτυγχάνουν νά συμβιβάσουν αὐτάς μέ τήν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, δίδοντες τόν καλόν ἀγῶνα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καί τῆς κατά Χριστόν ζωῆς. Ἀξιοποιοῦν τόν ὀρθόν λόγον, ὑποτάσσοντες τοῦτον εἰς τάς ἐπιταγὰς τοῦ θείου λόγου, ἀντιλαμβανόμενοι ὅτι ἡ ἐλληνική παιδεία καλλιεργεῖ τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, ἐφοδιάζουσα τοῦτο μέ πολυτίμους γνώσεις καί ἀναδεικνύουσα τόν πιστόν εἰς τελειότερον πιστόν ἀκόλουθον τοῦ Θεοῦ Ἀρνίου. Ταῦτα πάντα ὑπό μίαν προϋπόθεσιν: ὅτι τά πάντα ὑποτάσσονται καί ὑπηρετοῦν τήν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ καί διακονοῦν τό Εὐαγγέλιόν Του. Αὕτη ἡ **χριστοκεντρική θεώρησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ**, ὡς μᾶς λέγει ὁ καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης, ἐξαγνίζει εἰς τήν συνείδησιν τῶν ἁγίων Πατέρων τήν ἐλληνικὴν Παιδείαν καί τήν μεταβάλλει ἀπό μάθησιν πρὸς ἀποφυγὴν εἰς θεραπαινίδα τῆς κατά Χριστόν μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος γράφει: «Τὴν μάθησιν τῶν παρ’ Ἑλλησι λόγων ὑπηρετεῖσθαι τόσον, ὡς ἐστὶν πρέπον τῇ τῶν ἀληθινῶν δογμάτων παρρησίᾳ τῇ πανσφόφῳ τε τῶν Γραφῶν θεωρίᾳ». Ὁ Μ. Βασίλειος εἰς τήν ὁμιλίαν του “πρὸς τοὺς Νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἐλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων”, πατρικῶς προτρέπει: «Καί ποιηταῖς καί

λογοποιοῖς καί ῥήτορσι καί πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμιλητέον, ὅθεν ἄν μέλλῃ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέλειά τις ἔσσεσθαι». Ὁ Χρυσόστομος, γνήσιος Ἀττικιστής, δικαίως δύναται νά συγκριθῆ ὡς πρὸς τὸ ὕφος μέ τόν χαλκέντερον Δημοσθένην, χαρακτηριζόμενος δικαίως ὡς κληρονόμος τοῦ σωκρατικοῦ πνεύματος καί ἄριστος μέτοχος τῆς ἀττικῆς ψυχῆς καί γλώσσης. Εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ διδάσκαλός του Λιβάνιος ἐρωτηθεὶς ποῖον θά ἐπεθύμει νά χρίσῃ διάδοχόν του ἀπήντησεν: «Ἰωάννην, εἰ μὴ τοῦτον Χριστιανοί ἐσύλλησαν»!

Τυχάνει προφανές, λοιπόν, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Οἰκουμενικῶν Διδασκάλων καί Ἱεραρχῶν ἐπετεύχθη ὁ συνδυασμός τοῦ **ὀρθοῦ λόγου** καί τῆς **ὀρθῆς πίστεως**. Ἔχομεν ψηλαφητὴν καί ζῶσαν πλέον τὴν σύνθεσιν τῶν μεγάλων πνευμάτων τῆς ἀρχαιοελληνικῆς σοφίας μέ τόν ἀποκαλυπτικόν χριστιανικόν λόγον τῶν ἱερῶν κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῆς πατερικῆς παραδόσεως. Ἔχομεν ὡς ἡμέτερον κτῆμα τὴν σύνθεσιν βασικῶν στοιχείων διαμορφούντων καί ἀπαρτιζόντων τὸν σημερινόν δυτικόν τρόπον ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς, μετὰ τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν τῆς ἀνατολικῆς ἀσκητικῆς παιδαγωγίας, ὀδηγούντων ἀσφαλῶς εἰς τὴν κάθαρσιν καί τὸν φωτισμόν τοῦ νοῦς καί εἰς τὸν ἁγιασμόν – θέωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Ἀμφότερα ταῦτα ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς τὰ γνωρίσματα καί τῆς Ὁρθόδοξου κατὰ Χριστόν Παιδείας. Ἡ Ἀνατολή καί ἡ Δύσις συναντῶνται εἰς τὴν ζοὴν καί τὸ ἔργον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, οἱ ὅποιοι ἐθήτευσαν καί ἐμεγαλουργήσαν εἰς αὐτόν τὸν **ἐλληνοχριστιανικόν διπολισμόν** καί προέβαλον εἰς τὴν Ἱστορίαν τὴν **ἐλληνορθόδοξον παιδείαν**, ὡς **ἐλληνορθοδοξίαν**, ὁμοῦ δέ καί ὡς **ἐλληνορθοπραξίαν**, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἡμέτερος καθηγητὴς Γεώργιος Πατρῶνος. Ἐδῶ ἔχομεν ὀρατὴν πλέον μίαν ἐνσυνείδητον κατάφασιν πρὸς τὸν “ἔλληνα λόγον” καί ἀποδοχὴν τῆς ἀναγκαιότητός του διὰ τὴν δόμησιν μιᾶς ἐλληνοκεντρικῆς παιδείας καί συγχρόνως ἐνός Χριστιανισμοῦ μέ σαφές ἐλληνικόν ὑπόβαθρον. Διὰ τούτους Πατέρας τούτους ὁ ἀποκεκαλυμμένος λόγος τῶν ἱερῶν κειμένων θεωρεῖται δομικόν στοιχεῖον μιᾶς ὄχι μόνον κατ’ ἀνθρώπον, ἀλλὰ καί κατὰ Θεόν Παιδείας καί παραλλήλως διὰ τὴν κατ’ οὐσίαν καλλιέργειαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐντός τῶν ἐλληνοχριστιανικῶν πλαισίων ἀποβαίνει κατ’ αὐτούς ἀναγκαῖα ἢ σύνδεσις τῆς ἐλληνικῆς σκέψεως μέ τὴν χριστιανικὴν ἐμπειρίαν καί πίστιν. Ἔχει ἀπόλυτον δίκαιον ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ νά τονίζῃ πῶς ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία καί τὸ ὀρθόδοξον πνευματικόν ἦθος εἶναι ἀδύνατον νά κατανοηθοῦν ὀρθῶς μακρὰν καί ἔξωθεν τῆς θαυμαστῆς συνθέσεως τοῦ ἐλληνικοῦ καί τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου. Τὸ ὀρθόδοξον “κλῖμα” ἀναδίδει ὁσμὴν καί εὐωδίαν ἐλληνικὴν! Ὁ Χριστιανισμός, ὡς πρότασις ζωῆς καί ἱστορίας, ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν ὀρθόδοξον

οικουμενικήν προοπτικήν του, ἀποτελεῖ σύνθεσιν τῶν ὑγιῶν στοιχείων τοῦ ἑλληνισμοῦ μέ τόν σωτηριολογικόν σκοπόν τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος!

Νομίζομεν ὅμως ὅτι εἶναι κατάλληλος ἡ στιγμή νά ἀναφερθῶμεν-ἀκροθιγῶς ἔστω - εἰς τάς θέσεις καί τήν συνεισφοράν τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τήν παγκόσμιον Παιδείαν.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, κάτοχοι, ὡς εἶπομεν, εὐρυτάτης Παιδείας, ἦτο φυσικόν νά συλλάβουν πληρέστερον παντός ἄλλου τό ἀληθές νόημα καί τήν στοχοθεσίαν τῆς Παιδείας, τῆς οικουμενικῆς Παιδείας, ἀλλά καί τά προκύπτοντα ἐξ αὐτῆς ὠφέλη διά τόν ἄνθρωπον. Ἐπίστευον ὅτι ὁ “ἕλλην νοῦς”, τόν ὅποιον ἀπέκτησαν κατόπιν σκληρᾶς μαθητείας εἰς τά ἑλληνικά γράμματα καί τάς κοσμικάς Ἀθήνας, ὄφειλε νά ἀποκαθαρθῆ καί νά δοκιμασθῆ ἀρκούντως εἰς τήν κάμινον τῆς ἀσκητικῆς ἐμπνεύσεως, ἡσυχίας καί ἐμπειρίας τῆς Θεολογίας τῆς ἐρήμου, προκειμένου νά ἀπελευθερωθῆ ἀπό πάσης διανοητικῆς καί ὠφελμιστικῆς ἀπάτης. Διά τήν πατερικήν σκέψιν ἅπαντα τά στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἑλληνικῆς παιδείας εἶναι ἀποδεκτά καί ὠφέλιμα, ἐφ’ ὅσον συντελοῦν εἰς τήν “γυμνασίαν τῆς ψυχῆς”, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νά κατανοήσῃ οὐσιαστικώτερον καί ἀψευδέστερον ὅσα προσφέρει ὁ ἀποκαλυπτικός λόγος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ «ἀφώτιστος ψυχή ἀδύνατός ἐστιν πρός νόησιν», θετικήν καί οὐσιαστικήν, θά ἐπεσήμανον πρός τό ποιμνιόν των. Καί ἐπειδή δι’ αὐτοῦς Παιδεία δέν σημαίνει μόνον συσσώρευσιν καί κατάκτησιν γνώσεων, ἀλλά καλλιέργειαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὡς κύριος σκοπός τῆς Παιδείας προσδιορίζεται ἡ ἀγωγή τῶν νέων ἀνθρώπων. Ὁ ποιητής καί θεολόγος Γρηγόριος θά πλέξῃ ἐξαίρετον ὄρισμόν τῆς Παιδείας, νοουμένης ὡς ἀγωγῆς τῶν νέων: «Τέχνη τεχνῶν καί ἐπιστήμη ἐπιστημῶν φαίνεται μοι, ἄνθρωπον ἄγειν, τό πολυτροπώτατον ζῶον καί ποικιλώτατον», θά εἶπῃ. Βεβαίως τό “ἄνθρωπον ἄγειν”, ἡ ἀγωγή τῶν ἀνθρώπων, ἡ Παιδεία, δέν δύναται εἰς τήν σύλληψιν τῶν Πατέρων ἢ μή μόνον νά εἶναι **χριστοκεντρική**. Ὁ Μέγας Βασίλειος διδάσκει ὅτι σκοπός τῆς ἀγωγῆς εἶναι «ὁμοιωθῆναι Θεῷ κατά τό δυνατόν ἀνθρώπου φύσει. Ὁμοίωσις δέ οὐκ ἄνευ γνώσεως, ἡ δέ γνώσις οὐκ ἐκτός τῶν διδαγμάτων»! Διά τούς Τρεῖς Μεγάλους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, οὐσία τῆς Παιδείας εἶναι ἡ ἀγωγή καί δέν νοεῖται ἀγωγή ἄνευ “**πνευματικῶν μαθημάτων**” καί “**ἐπιμελείας ψυχῆς**”. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος προειδοποιεῖ: «Ὅτι τῶν οἰκείων ἀμελοῦμεν παίδων, καί τῶν μέν κτημάτων αὐτῶν ἐπιμελοῦμεθα, τῆς δέ ψυχῆς αὐτῶν καταφρονοῦμεν, ἐσχάτης ἀνοίας πρᾶγμα»! Καί ἀληθῶς, ὅ,τι χαρακτηρίζει τήν Παιδείαν μας, εἰς πανευρωπαϊκόν ἴσως ἐπίπεδον καί εἰς τά καθ’ ἡμᾶς, εἶναι ὅτι ἐξακολουθεῖ καί σήμερον νά μᾶς διαφεύγῃ ὅτι οὐσία τῆς ἦτο καί εἶναι ἡ **ἀγωγή ψυχῶν**. Ἐνδιαφερόμεθα παντί

σθένει νά πληρώσωμεν τήν νεανικήν ψυχὴν μέ πλεῖστα ὅσα ὠφελιμιστικά καί εὐδαιμονιστικά ἀγαθά, μέ πλεῖστα ὅσα ἐφόδια ζωῆς, ὡς τά χαρακτηρίζομεν, ἐνῶ “ἐνός ἐστὶ χρεία”, νά ἀναπτύξωμεν τήν ἀγίαν πλευράν τοῦ ἀνθρώπου, τήν καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς καί τοῦ νοῦς του καί νά τόν ὀδηγήσωμεν εἰς μίαν πνευματικὴν ἀνάστασιν καί ἐγρήγορσιν, ὥστε νά βλέπη καί νά ἐνεργῇ ὀρθῶς, διακρίνων τό καίριον ἀπό τό ἀσήμαντον, τό μόνιμον ἀπό τό πρόσκαιρον, τό οὐράνιον ἀπό τό ὑλικόν καί ὑλιστικόν, τήν οὐσίαν ἀπό τά “συμβεβηκότα” τῆς οὐσίας, κατὰ τόν Σταγειρίτην Ἀριστοτέλην.

Πόσον ἐπίκαιρος εἶναι καί σήμερον ὁ χρυσόγλωσσος Ἰωάννης, ὅταν ὀμιλῇ διὰ τά πρότυπα, τά ὁποῖα συνήθως προβάλλουν οἱ γονεῖς εἰς τά τέκνα των πρὸς μίμησιν καί πόσον μακρὰν εὐρίσκοντο κατὰ τήν ἐποχὴν του καί δυστυχῶς εὐρίσκονται καί σήμερον ἀπό τήν χριστιανικὴν πραγματικότητα πολλοὶ γονεῖς: «Οὐδέ γάρ ἄλλο τι τῶν πατέρων ἔστιν ἀκοῦσαι διαλεγομένων πρὸς τοὺς παῖδας, ὅταν αὐτοὺς παρακαλῶσιν ὑπὲρ τῆς τῶν λόγων σπουδῆς, ἀλλ’ ἢ ταυτί τά ρήματα· ὁ δεῖνα, φησί, ταπεινός καί ἐκ ταπεινῶν τήν ἀπό τῶν λόγων κτησάμενος δύναμιν, ἤρξε μεγίστας ἀρχάς, πλοῦτον ἐκτήσατο πολύν, γυναῖκα ἔλαβεν εὐπορον, οἰκίαν ὠκοδόμησε λαμπράν, φοβερός ἐστὶν ἅπασιν καί ἐπίδοξος. Πάλιν ἕτερος, ὁ δεῖνα, φησί, τῶν Ἰταλῶν γλῶσσαν ἐκπαιδευθεὶς, ἐν τοῖς βασιλείοις ἐστὶ λαμπρός, καί πάντα ἄγει καί φέρει τά ἔνδον. Καί ἕτερος ἕτερον δείκνυσι πάλιν, πάντες δέ τοὺς ἐπὶ γῆς εὐδοκίμους· τῶν δέ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, οὐδέ ἅπαξ τις μέμνηται, ἀλλὰ κἂν μνησθῆναι ἕτερος ἐπιχειρήσῃ, ὡς πάντα ἀνατρέπων ἐλαύνεται». Δηλαδή: «Καί οὐδέν ἕτερον εἶναι δυνατόν νά ἀκούσῃ τις, ὅταν οἱ πατέρες ὀμιλοῦν πρὸς τά τέκνα των καί τά παρακαλοῦν νά σπουδάσουν ρητορικὴν, ἢ μὴ μόνον τοὺς λόγους τούτους ἀκριβῶς. “Ὁ τάδε, λέγει, ἐνῶ εἶναι κατώτερος καί κατάγεται παρά κατωτέρων γονέων, ἀφοῦ ἀπέκτησε τήν ἐκ τῶν ρητορικῶν σπουδῶν ἰκανότητα, ἀνῆλθεν εἰς ὑψίστα ἀξιώματα, ἀπέκτησε πλοῦτον πολύν, ἐνυμφεθύθη πλουσίαν γυναῖκα, ἔκτισε πολυτελεῆ οἰκίαν, εἶναι φοβερός εἰς ὅλους καί φιλόδοξος”. Ἄλλος πάλιν λέγει, “ὁ τάδε ὁ ὁποῖος ἔμαθεν νά ὀμιλῇ τήν ἰταλικὴν γλῶσσαν, εἶναι ἔνδοξος εἰς τά ἀνάκτορα καί κυβερνᾷ ὅλα τά ἐσωτερικά θέματα”. Καί ἄλλος πάλιν δεικνύει ἄλλον, ὅλοι ὁμως τοὺς ἐπὶ τήν γῆν ἐπιτυχημένους. Οὐδεὶς δέ οὔτε ἅπαξ δέν ἐνθυμεῖται τά οὐράνια πράγματα, ἀλλὰ καί, ἐάν ἄλλος ἐπιχειρήσῃ ἔστω καί νά τά μνημονεύσῃ, ἐκδιώκεται, ὡσάν νά ἐπρόκειτο νά ἀνατρέψῃ τά πάντα». Διερωτώμεθα μήπως ὁ ἅγιος Χρυσόστομος ὀμιλῇ μόνον διὰ τήν σήμερον, ζῶν καί κινούμενος πλησίον ἡμῶν!

Τό ὅτι, βεβαίως, οἱ Ἅγιοι Πατέρες προσβλέπουν εἰς τήν ἀγωγὴν τῆς ψυχῆς καί μάλιστα κατὰ Χριστόν, δηλαδή εἰς τήν “**Χρισταγωγὴν**”, δέν σημαίνει ὅτι

ὑποτιμοῦν τὴν σημασίαν τῶν γνώσεων ἢ τὴν σπουδαιότητα τῶν γραμμάτων. Σημαίνει διάφορον ἱεράρχησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ διάφορον στοχοθεσίαν εἰς τὰ προσδοκώμενα παρά τῆς Παιδείας ὠφέλη: πρῶτον τό πνεῦμα καὶ κατόπιν τό σῶμα, πρῶτον ἡ ἀγωγή καὶ μετέπειτα ἡ γνῶσις! Ὁ ἱερός Χρυσόστομος διὰ νά προλάβῃ πιθανάς παρεξηγήσεις γράφει: «Καί μὴ τις νομιζέτω νομοθετεῖν ἀμαθεῖς τοὺς παῖδας γίνεσθαι ... Οὐ κωλύων παιδεύειν ταῦτα λέγω, ἀλλὰ κωλύων ἐκείνοις μόνοις προσέχειν». Ἡ Παιδεία διὰ τοὺς σεπτοὺς Ἱεράρχας εἶναι σοβαροτάτη, ὑψίστη ὑπόθεσις. Εἰς μίαν στιγμὴν ἐξάρσεως ὁ ἱερός Χρυσόστομος, θείῳ ἐλλαμπόμενος φωτί, θά εἶπη: «**Ἡ παιδεία μετάληψις ἀγιότητός ἐστι**». Οἱ ἅγιοι Ἱεράρχαι πλέον ὁδηγοῦν πάντας ἡμᾶς εἰς ἀνωτέρους πτερυγισμούς, ὡς μυσταγωγοὶ τῆς Παιδείας καὶ διδάσκαλοι οὐρανίων πραγμάτων!

Ἡ γνῶσις καὶ ἡ μάθησις δέν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ πορεία ἐπίπονος καὶ σκληρά διὰ τὴν προσέγγισιν τῆς σωζούσης ἀληθείας. Ἐκτός τῶν πλαισίων τῆς παιδευτικῆς διαδικασίας εἶναι δυνατόν, μᾶς λέγουν οἱ μεγάλοι Διδάσκαλοι, νά ἀνακαλύψωμεν παραλλήλως μέ τόν ἄνθρωπον (**ἀνθρωπογνωσία**) καὶ τόν ἀληθινόν Θεόν (**θεογνωσία**). Ἐναντι τῆς ἐλληνικῆς ἀνθρωπιστικῆς μονομερείας τῶν κλασσικῶν κειμένων οἱ Ἅγιοι μᾶς προτείνουν τὴν σύνθεσιν **ἀνθρωπολογίας** καὶ **χριστολογίας**, ἀποβλέποντες εἰς μίαν καθολικωτέραν ἀντιμετώπισιν τῆς Παιδείας. Σύνθεσις γνώσεως καὶ θεογνωσίας σημαίνει σύνθεσιν θεωρίας καὶ πράξεως, δόγματος καὶ βιώματος, παρόντος καὶ μέλλοντος, ἱστορίας καὶ ἐσχατολογίας. Ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτῆς τῆς συνθέσεως καταξιοῦται πᾶσα ἀνθρωπίνη προσπάθεια, εἴτε πολιτιστικὴ καὶ παιδευτικὴ, εἴτε ἀγιαστικὴ καὶ θεοποιητικὴ, καθότι συντελεῖ οὐσιαστικῶς εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ πνευματικὴν τελείωσιν τῶν ἀνθρώπων.

Καί διὰ νά εἴμεθα πλέον σαφεῖς: **Ἑλληνισμός σημαίνει ἀνθρωπισμός**. Ὁ ἀνθρωπισμός ὅμως ἔχει ὡς μέτρον πάντων τῶν πραγμάτων τόν ἄνθρωπον. Ὁ Χριστιανισμός ὡς μέτρον πάντων ἔχει τόν Θεάνθρωπον Χριστόν, διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ζητεῖ παρά τῶν πιστῶν: «καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ...» (Ἐφεσ. δ' 13). Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐννοίαν, ἡ ὀρθόδοξος ζωὴ καὶ πολιτεία εἶναι διπολική: **ἀνθρωποκεντρικὴ** καὶ συγχρόνως **θεοκεντρικὴ**, δηλαδή **ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΗ!** Ὁ Χριστιανισμός τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἀσφαλῶς δέν ἀγνοεῖ τόν ἄνθρωπον τοῦ παρόντος καὶ τὰς ἀνάγκας του. Μὴ γένοιτο! Διανοίγει, ὅμως, εἰς αὐτόν τοὺς ὀρίζοντας πρὸς τό ἐσχατολογικόν τέλος, πρὸς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν ἐπιθυμητὴν τελείωσιν καὶ θέωσίν του. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἀνθρώπου δέν ἐξαντλεῖται

μόνον εἰς τό παρόν, ἀλλ' ἀποβλέπει, τελειοῦται μέ τήν θέωσίν του· τελείωσις καί θέωσις, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τό μέλλον μέ μίαν ἐπλιδοφόρον ἐσχατολογικήν προοπτικήν. Δυνάμεθα, πιστεύομεν, ἐπί τῇ βάσει τούτων νά εἰπώμεν ὅτι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας θεωροῦνται καί εἶναι θεμελιωταί ἑνός τελείως διαφορετικοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς βάσιν τόν “**χριστιανικόν ἀνθρωπισμόν**”, μέ ἀφετηρίαν τάς ἀρετάς τῆς ἀγάπης, τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης!

Παναγιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Ἐλλογιώτατοι Διδάσκαλοι,

Πεφιλημένοι μαθηταί καί μαθήτριαι,

Ἡ Σύναξις τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τήν ὁποίαν λαμπρῶς πανηγυρίζει ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἑορτή χριστιανικῆς Παιδείας, ἀλλά καί ἑορτή ἑλληνικῆς Παιδείας. Ἡ σύνθεσις τούτων τῶν δύο ἱστορικῶν πολυτίμων μεγεθῶν εἶναι ὁ καρπός τοῦ θαύματος, τό ὁποῖον ὠκοδομήθη ἀγῶσιν, κόποις καί μόχθοις ἱεροῖς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Δέν εἶναι οἱ σήμερον τιμώμενοι Ἅγιοι Πατέρες οἱ Προστάται μόνον τῶν Γραμμάτων καί τῆς Παιδείας· εἶναι οἱ πρωτοπόροι καί θεμελιωταί αὐτῆς ταύτης τῆς συζεύξεως, τούτου τοῦ οὐκουμενικοῦ πνεύματος τῆς Παιδείας. Ὁ Ἑλληνοχριστιανικός Πολιτισμός περιβάλλεται ὑπό τοῦ μανδύου τῆς **οἰκουμενικότητος** καί τῆς **ιερότητος**· μανδύαν τόν ὁποῖον οὐδεὶς δικαιῶται νά ἀμφισβητήσῃ ἢ νά παραχαράξῃ ἢ νά βεβηλώσῃ!

Καί ὁμως, Παναγιώτατε, ὠρισμένοι, ἐμφανῶς ἢ κρυφίως, πασχίζουν «ἐν ἑαυτοῖς λογιζόμενοι οὐκ ὀρθῶς» νά **ἀποἰεροποιήσουν** καί **ἀφελληνίσουν** τήν Παιδείαν τοῦ Γένους ἡμῶν. Εὐρισκόμενοι εἰς τό ἱερόν Φανάριον, εἰς τήν θεοσκέπαστον καί καστρόεσσαν Πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου, τήν αὐτόρριζαν τῆς Ρωμηοσύνης καί ἐνώπιον τοῦ γεραροῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους ἡμῶν, ὁ ὁποῖος περικοσμεῖ τήν ἀνά τήν ὑφήλιον Ἐκκλησίαν, τουτέστιν τήν ἀγίαν Ὁρθοδοξίαν, παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς Δέσποτα καί προσπίπτομεν εἰς τοὺς τιμίους πόδας Σας, Σεῖς μέ τό οἰκουμενικόν κῦρος καί τήν ἱερότητα τοῦ δαφνοστεφοῦς καί δι' αἱμάτων ἀγίων πορφυρωθέντος μαρτυρικοῦ θρόνου Σας, μή ἐπιτρέψητε τήν ἀλλοίωσιν ἢ τήν παραχάραξιν ἢ τήν ἀποδόμησιν τῆς Παιδείας, τήν ὁποίαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο προκάτοχοί Σας καί ἅπαντες παρόντες ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ παλλαδίῳ, ἀνήγειρον. Παρακαλοῦμεν τήν Τριάδα τῶν ἀγίων Μεγάλων Ἱεραρχῶν νά κρατύνῃ τάς χεῖρας Σας, νά στερεοῖ τοὺς πόδας Σας, τήν γλῶσσαν Σας ἔτι περισσότερο νά καταστέφῃ, προκειμένου τό δίπολον Ἑλληνισμοῦ καί Χριστιανισμοῦ “**τήν Οἰκουμένην πᾶσαν θείοις διδάγμασιν**” νά καταρδεύῃ! Πολλά καί θεοτίμητα Ὑμῶν τά ἔτη!